

تعهد و آزادی، ذات هنریاک

داود عامری فعال فرهنگی

دین‌محور که به هیچ روی بر نامه‌ای صرفاً روزمره به‌شمار نمی‌آمد، بلکه بر خاسته از نگاهی بود که توسط رهبران انقلاب در جان و روح جریان فرهنگی دمیده شده‌بود و طبعاً این نگرش جدید، خود را در قالب و محتوای فرهنگ جامعه در سطوح مختلف از مدیریت کلان گرفته تا سطوح تجربیات فردی نشان می‌داد. در این میان جریان هنر نیز به‌عنوان یکی از عرصه‌های کلان فرهنگی ایران اسلامی، دستخوش تغییر شد، که شاخص‌ترین تغییرات را می‌توان در تولیدات مختلف هنری دید و از آن با عنوان هنر پاک یاد می‌کنیم.

هنر دوران انقلاب اسلامی، از یک سو متأثر از ویژگی‌ها و اختصاصات زمانی و مکانی خود است و از دیگر سو، چارچوب و بسستر اعتقادی جدیدی نیز یافته‌است و آن حرکت با معیارهای جدیدی است که جامعه انقلابی از آن مطالبه می‌کند. همچنین وقوع اتفاقات سترگ اجتماعی مانند دفاع مقدس هشت ساله و تأثیرات آن در پرورش نگاه متعهدانه هنرمندان و نیز پرورش نسل هنرمندانی که به‌معنای واقعی مولود دوران پس از پیروزی انقلاب اسلامی محسوب می‌شوند، هر یک عواملی هستند که به نوبه خود بر قالب و محتوای جریان هنری پس از پیروزی انقلاب اسلامی تأثیر گذاشته و به نوعی به دغدغه‌های اصلی بخشی از جامعه هنری و مدیریت فرهنگی کشور بدل شد.

شهید سیدمر تقی آوینی، از زایش‌های اصیل هنر انقلاب اسلامی بود که تمام لحظه‌های عمر با برکت خود را به ویژه پس از انقلاب اسلامی، در مسیر به فعلیت رساندن ارزش‌ها و احکام اسلامی در قالب هنر صرف کرد و به حق در این راه خدمات ارزنده کم‌ظنیری را در عرصه‌های گوناگون و گسترده هنر و اندیشه پاک اسلامی از خود به یادگار گذاشت. او که از دیار کریمان ری برخاسته بود، به خاطر کارهای عمیق و تأثیرگذار در اعتلای هنر متعهد و انقلابی، سالروز شهادت‌این هنرمند فرزانه، به عنوان روز هنر انقلاب اسلامی در تقویم تاریخ هنر جمهوری اسلامی ایران ثبت شد.

بی‌تردید هنر واقعی یک نوع معرفت‌درونی است که ما نماد عینی آن را در خلق آثار هنر متعهد می‌بینیم که در حالت حضور و شهود برای هنرمند مکشوف می‌شود و این کشف، تجلی‌آثری است که از یکسو در محتوا و از سوی دیگر در قالب ساخت آن هنری ظاهر می‌شود. هنرمند متعهد رسالت خود را در کشف و تبیین حقیقت و حکمت‌مندی انسان‌ساز تعریف می‌کند، همانطور که شهید آوینی، تمام همت خود را صرف بازنمایی حقایق دفاع مقدس در بهترین قالب و محتوی کرد. آن شهید اعتقاد داشت که هنرمندان امروز هرگز در جست‌جوی حکمت نیستند، آنها تنها سعی می‌کنند که در تکنیک، کار خویش را با مهارت انجام دهند، حال آنکه اگر مهارت و تکنیک در خدمت تعهد و تبیین حقیقت نباشد، ابزار صنعتی بیش نیست و روحی در این هنر نمی‌توان یافت.

مرتضی آوینی معتقد بود آزادی هنر نباید در زیر پا گذاشتن معیارهای اخلاقی جامعه یا توجیه به مقدسات معنی پیدا کند که مع‌الأسف فضای سیاسی کشور بعد از پایان ظاهری جنگ، بسیاری از مخالفان را جرئت بخشیده‌است که غرض‌جویی و دشمنی‌های غیرمعتول خویش را با نام هنر و آزادی هنر عرضه کنند. آزادی هنرمند در درک تکلیف است و نه در نفی و طرد و عدم التزام به تعهدات انسانی و انقلابی. آن شهید به هنر متعهد، پاک و هنرمند مسئولیت‌شناس می‌اندیشید و از روح بی‌ضابطه و بدون شناخت فلسفه شیوه‌ها و مکاتب هنری خیر در بین هنرمندان مسلمان در رنج بود می‌گفت این کدام هنر است که برای پروپاگاندای تجاری فوران می‌کند، اما برای خدا نه؟! آیا هنرمند با این انتخاب نوع تعهد خویش را امتشخ نکرده است...و اعتقاد داشت که هنر وقتی به غایت آزادی می‌رسد که غایتش وصول به حق باشد.

شهید آوینی در رد این اندیشه که هنر هنرمند به چیزی تعهد نیست، می‌گوید: آنان که در کار هنر مدعی عدم تعهد شده‌اند، در ست رد این داعیه خویش بیندیشند،آنگاه، اگر نه، درمی‌یافتند که گریز از تعهد در عالم محال است. هنر باید از غرض‌اندیشی آزاد باشد.

بنابراین با این نگرش، باید گفت که هنر و هنرمندی در نزد سید شهیدان اهل قلم دارای ارزش بود که متعهد، تعالی‌بخش، انسانی و پاک باشد، بنابراین نامگذاری سالگرد شهادت این هنرمند بزرگ، توصیف واقعی اسمم توسط مسمی است.

تولیدویون

روزنامه سیاسی، اجتماعی و فرهنگی صبح ایران

صاحب امتیاز: پیام‌آوران نشر روز
مدیرعامل و مدیرمسئول: محمدجواد اخوان
سر‌دبیر: غلامرضا صدیقیان
آدرس: تهران، خیابان بیبختی
کوچه شهیداکبر زجاجی (چهاردهم غربی)، پلاک ۱۲
سازمان آگهی‌ها: ۸۸۵۴۵۴۸۸
روابط‌عمومی: ۰۶۰-۸۸۵۲۳۰۶۰
فکس: ۸۸۴۹۸۴۶۶
توزیع: مؤسسه نشرگستر امروز نوین ۸۸۷۳۰۹۴۲
چاپ: همشهری
Public@JavanOnline.ir

| روزنامه جوان | شماره ۶۹۹۹ | دوشنبه ۲۰ فروردین ۱۴۰۲ | ۲۸ رمضان ۱۴۴۵ | اذان ظهر: ۱۲:۰۶ | غروب آفتاب: ۱۸:۲۲ | اذان‌مغرب: ۱۸:۵۰ | شبه‌بشرعی: ۲۲:۲۲ | اذان‌صبح‌روز: ۵:۰۴ | طلوع آفتاب‌برد: ۵:۳۹

به بهانه سی و یکمین سالگرد شهادت سید مرتضی آوینی

نگاه اشراقی آوینی به هنر و سینما همچنان درخشان است

مصطفی شاه‌کرمی

سی و یک سال از شهادت سیدمرتضی آوینی می‌گذرد، ولی همچنان نظرات و دیدگاه‌های فلسفی و هنری او مورد اشاره و تأکید دوستان و علاقه‌مندانش است و نگاه اشراقی این هنرمند به سینما بارها و بارها بازخوانی شده و همچنان می‌درخشد. نکته‌ای که بنیاد حفظ آثار نیز در بیانیه‌ای که به بهانه سی و یکمین سالگرد شهادت آوینی منتشر کرده، به آن پرداخته و نوشته‌است: «آوینی مثل اکثریت مردم، معتقد به باورهای دینی و انقلابی، ملی و معنوی بود و همین رویکرد موجب ماندگاری تلاش‌ها و فعالیت‌های او در حوزه فرهنگ و هنر در جامعه اسلامی شد.»

سی و یک سال پیش، بیستم فروردین ماه و در منطقه عملیاتی فکه، سید مرتضی آوینی به شهادت رسید و از سوی رهبر انقلاب به سید شهیدان اهل قلم ملقب شد. بعد از این اتفاقا به یاد این هنرمند و هنرآفرین انقلابی، ۲۰ فروردین به روز هنر انقلاب اسلامی نامگذاری شد. طی سی‌ویک‌سالگی که از شهادت آوینی گذشته، مطالب و صحبت‌های زیادی از سوی دوستان واقعی او و کسانی که اصرار دارند خودشان را دوست آوینی بخوانند، در رسانه‌های متنوع چاپ و منتشر شده و تقریباً تمام خاطرات آنها به انتها رسیده‌است.

همه کسانی که آوینی را دیده‌یا خوانده‌اند، می‌دانند که سید شهیدان اهل قلم و جوه شخصیتی متنوعی داشت تا جایی که نگاه اشراقی‌اش را در وجه سینمایی و هنری درآمیخته بود و اصلاً برای همین بود که نقدها، نوشته‌ها و آثارش در مورد آثار سینمایی در کنار مستند ماندگار «روایت فتح» به جرسته‌تر از شقوق دیگر

زندگی حرفه‌ای‌اش بوده و هست. بسیاری از دوستان و آشنایان قدیمی وقتی می‌خواهند در مورد شهید آوینی حرفی یا خطابی نقل کنند، اکثر اسراغ همین بخش شخصیتی او یعنی هنر و سینما می‌روند؛ نظرات و مقالاتی که امروزه در قالب مجموعه کتاب «اینه جاده» و کتاب «تماشاگاه راز» که شامل مجموعه فیلم‌ها، یادداشت‌ها، نقد فیلم‌ها و مقالات سید شهیدان اهل قلم درباره سینمای دفاع مقدس است، منتشر شده‌اند.

در گفت‌وگوی «جوان» با حجت‌الاسلام محمد مهدی هدایت عنوان شد

«سحر نشینی» خانواده‌محور تولید می‌شود

فکر می‌کنید این رویکرد در برنامه ساختن تا چه اندازه می‌تواند در جذب مخاطب تأثیر گذار باشد؟

در برنامه‌های رسانه‌ای ملی همین حالا اگر شما پرسید که برخی شبکه‌ها در حال پرداختن به فضائل امیرالمومنین (ع) هستند، اما اینکه یک برنامه به‌طور تخصصی و بسا رویکرد خانوادگی به فضائل حضرت زهر(را)، آن هم ناظر به اسماء حضرت بپردازد، تقریباً بی سابقه بوده است. تاکنون اسماء حضرت امیرالمومنین(ع) و صفات ایشان تکت‌تک در فضای خانواده و اجتماع تفسیر شده است یا این مورد درباره دیگر امامان هم صدق می‌کند، اما درباره حضرت زهر(را) وجود نداشته است. تمام این موارد فضایی را ایجاد کرد که آن‌ها با بدن موضوع خودش اهمیت پیدا کند و از طرف دیگر واقعاً چشیدن، شکل و رنگ و بو آن دکوراسیون برنامه و مجموع آنها به گونه‌ای دیده شده که واقعا برنامه را جذاب کرده است.

این تمرکز روی اهل بیت در سببیا نشان می‌دهد که ظرفیت‌های مغفول زیادی در این‌باره وجود داشته که

اهل بیت(ع) که امام‌زندگی هستند، قرار است دنیای ما را درست کنند که وقتی این دنیا درست شود، آخرت هم اصلاح می‌شود. رویکرد ما در حال حاضر کاملاً این موضوع است؛ یعنی در هر برنامه، فضائل را جوری بیان می‌کنیم که در همین اتفاقات روزمره افراد و خانواده‌ها دخیل شوند. نکته دیگر اینکه تا به حال رویکرد در برنامه سحر یک رویکرد معنوی صرف بوده، یعنی چه مجری و چه کارشناس جوری بیان می‌کردند که افراد احساس کنند حال خوشی از برنامه سحر پیدا کرده‌اند، اما در حال حاضر رویکرد خیلی کاربردی و عملیاتی است و در تاریخ برنامه‌های سحری اولین برنامه‌ای است که به شدت رویکرد روی آوردن به سیره اهل بیت و خصوصاً حضرت زهر(اس) در زندگی و کاربرد آن در معاشرت روزانه را دارد.

روزنامه سیاسی، اجتماعی و فرهنگی صبح ایران

صاحب امتیاز: پیام‌آوران نشر روز
مدیرعامل و مدیرمسئول: محمدجواد اخوان
سر‌دبیر: غلامرضا صدیقیان
آدرس: تهران، خیابان بیبختی
کوچه شهیداکبر زجاجی (چهاردهم غربی)، پلاک ۱۲
سازمان آگهی‌ها: ۸۸۵۴۵۴۸۸
روابط‌عمومی: ۰۶۰-۸۸۵۲۳۰۶۰
فکس: ۸۸۴۹۸۴۶۶
توزیع: مؤسسه نشرگستر امروز نوین ۸۸۷۳۰۹۴۲
چاپ: همشهری
Public@JavanOnline.ir

| روزنامه جوان | شماره ۶۹۹۹ | دوشنبه ۲۰ فروردین ۱۴۰۲ | ۲۸ رمضان ۱۴۴۵ | اذان ظهر: ۱۲:۰۶ | غروب آفتاب: ۱۸:۲۲ | اذان‌مغرب: ۱۸:۵۰ | شبه‌بشرعی: ۲۲:۲۲ | اذان‌صبح‌روز: ۵:۰۴ | طلوع آفتاب‌برد: ۵:۳۹

به بهانه سی و یکمین سالگرد شهادت سید مرتضی آوینی

نگاه اشراقی آوینی به هنر و سینما همچنان درخشان است

بیشتر احساس می‌شود، چرا که او به عنوان مرئی برای بچه‌هایش بود و آنها را پرورش می‌داد و بدون او نمی‌توان این کار را انجام داد. بعضی‌ها حضور بهنگام در دوران خودشان دارند و نمی‌توان شیوه‌شان را خشک کرد و به عنوان ایدئولوژی استفاده کرد. ایراد آنهایی که سیدمرتضی را مال خود کردند، این است که به نوسیده‌های شهید آوینی به عنوان ایدئولوژی نگاه می‌کنند. او مثل کسانی که به یک وضعیت عکس‌العمل زنده نشان می‌دهد، رفتار کرد و با او نمی‌توان این کار را کرد.»

آوینی، سالک مستمر

اکبر نبوی یکی از چهره‌های شناخته‌شده برای دوستدارن سینما و اهالی رسانه است که در طول سال‌های گذشته تقریباً هر ساله در گفت‌وگو با رسانه‌های مختلف خاطرات یا صحبت‌هایی در مورد شهید آوینی مطرح می‌کند. نبوی در مورد نظر آوینی پیرامون دوچه هنر و رسانه سینما می‌گوید: «زند یک حکیم مسلمان اندیشمند مثل آوینی، هنر باید به کشف حقیقت کمک کند. رسانه به کشف واقعیت کمک می‌کند و واقعیت و حقیقت باهم تفاوت زیادی دارند. هنر باید به بروز آزادی از خود کمک کند. یکی از تأکیدات اساسی شهید آوینی دریدن حجاب‌های مختلف است. اولین این حجاب‌ها، حجاب تکنیک است. آزادی از حجاب خود برای آوینی مهم بود و هنر باید به این مسئله کمک کند. هنری که به کشف حقیقت کمک می‌کند، باید به این مسئله بپردازد. که ما به آزادی از خودمان برسیم.»

او در ادامه با اشاره به اینکه هنری که نزد مرتضی است و از آن خاستگاه به سینما نگاه می‌کند، هنر قدسی است، می‌افزاید: «ویک سالک مستمر بود. کسی که سالک مستمر است با کسی که سلوک ندارد، متفاوت است. آثار مستند شهید آوینی در

«روایت فتح» به روایت نظریات‌انه نزدیک می‌شود و می‌تواند به شاخص و پایه روایت ملی ما نزدیک شود. انسان نظرباز یعنی کسی که تشریف حضور پیدا کرده‌است. آثار مستند شهید آوینی در

مشق‌های اولیه نظربازی خودش را می‌کند.» اما تنها اتفاق خبری در مورد سی و یکمین سالگرد شهادت هنر مند متعهد و انقلابی سید شهیدان اهل قلم شهید «سید مرتضی آوینی»، بیانیه‌ای است که بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس منتشر کرده‌است.

در بخشی از این بیانیه آمده‌است: «تفاوت و تمایز شهید آوینی با دیگر اهالی اندیشه و هنر و قلم و بیان را باید در مرمی بودن او دیده، آوینی مثل اکثریت مردم، معتقد به باورهای دینی و

انقلابی، ملی و معنوی بود و همین رویکرد موجب ماندگاری تلاش‌ها و فعالیت‌های او در حوزه فرهنگ و هنر در جامعه اسلامی شد.»

این بیانیه بر اهتمام جامعه هنری کشور به دغدغه‌های او در خطر ترویج فرهنگ و هنر غربی و لزوم بازخوانی و به کارگیری رویکرد‌ها و سبک‌های منحصr به‌فرد آن هنرمند متعهد برای تولید محصولات و پاسخ به نیازهای امروز کشور در حوزه هنر و ادبیات و به ویژه فیلمسازی در گام دوم انقلاب تأکید دارد.

نشر

نگاهی به کتاب «من هم دلم گریه می‌خواست»

دعوتی به بازاندیشی درباره زندگی

شخصیت‌هاست. نویسنده با مهارت فراوان این تغییرات را به تحولات درونی شخصیت‌ها پیوند می‌زند، به‌طوری که هر فصل به نوعی مر حله‌ای از رشد و پذیرش در مسیر زندگی آنها نمایان می‌سازد.

در این مسیر، شخصیت‌ها با چالش‌های متعددی روبه‌رو می‌شوند که برخی از آنها ناشی از تضادهای فرهنگی و اجتماعی درون جامعه‌سنّتی است که در آن زندگی می‌کنند. این تجربیات از دست دادن‌ها، مواجهه با ناکامی‌ها و در نهایت پذیرش و رشد و زرمینساز تحولات عمیق در شخصیت‌ها می‌شوند.

کتاب، مجموعه‌ای از داستان‌ها و خاطراتی است که با زبانی ساده و دلنشین، اما پر از حس و حال عمیق انسانی روایت شده است. این اثر، بیش از آنکه تنها یک کتاب باشد، در بردارنده تجربیاتی است که خواننده را به مسیری از خودشناسی و درک عمیق‌تر از احساسات و عواطف انسانی هدایت می‌کند. در هر داستان از این مجموعه، شاه‌محمدی به یادش می‌رسند، اما در باطن حامل پیام‌ها و معانی عمیقی هستند که تنها با یک نگاه عمیق‌تر قابل درک هستند. این داستان‌ها، خواننده را به‌طور ناخودآگاه به تأمل در موارد مفاهیمی چون عشق، دوستی، تنهایی، امید، نومی‌د و بازیابی خود وامی‌دارد. این اثر، گویای این حقیقت است که زندگی، حتی در دشوارترین شرایط، زیبایی‌هایی دارد که ارزش توجه و تأمل را دارند.

«من هم دلم گریه می‌خواست»، بیش از آنکه داستان‌هایی از زندگی افراد مختلف باشد، روایتگر یک سفر است، سفری به درون احساسات و تجربیات انسانی که هر یک از ما در گوشه‌های از زندگی با آنها روبه‌رو شده‌ایم. نویسنده با این اثر خود، نه‌تنها به اشتراک‌گذاری این تجربیات با خوانندگان پرداخته، بلکه به آنها یادآوری می‌کند که زندگی پرغم تمام سختی‌ها و چالش‌ها، زیبایی‌ها و لحظات قابل توجهی دارد که ارزش زیستن و تجربه کردن را دارند.

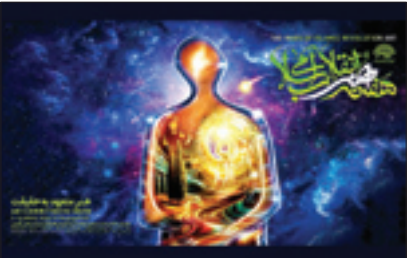
در نهایت در «من هم دلم گریه می‌خواست»، کتابی است که بیش از هر چیز به مخاطب خود یادآوری می‌کند که انسان بودن با تمام پیچیدگی‌ها و زیبایی‌هایش، یک هدیه است که باید قدر آن را دانست. این اثر با زبانی دقیق و گیرا، اما روان، دعوتی است به بازاندیشی در مورد زندگی و ارزش‌هایی که در پی‌زمینه روزمرگی‌ها، گاهی اوقات فراموش می‌شوند. کتاب «من هم دلم گریه می‌خواست»، اثر حجت شاه‌محمدی با همکاری انتشارات سوره مهر در اختیار مخاطبان، به‌خصوص علاقه‌مندان به آثار مربوط به دفاع مقدس قرار گرفته است.

رویداد

جزئیات دهمین «هفته هنر انقلاب اسلامی» در حوزه هنری اعلام شد

از نمایش «راه طی شده» آوینی تا معرفی «چهره سال هنر انقلاب»

شد. در نخستین روز از هفته هنر انقلاب اسلامی که در تقویم رسمی کشور به نام «روز هنر انقلاب اسلامی» ثبت شده است، حوزه هنری انقلاب اسلامی میزان آیین رونمایی از نمایشنامه «راه طی شده» خواهد بود. این نمایشنامه به قلم نصرالله قادری، روایتگر زندگی شهید سیدمرتضی آوینی است. این برنامه روز بیستم فروردین‌ماه ساعت ۱۶ در تالار صفارزاده حوزه هنری برگزار می‌شود. آیین افتتاح نمایشگاه عکس «بازگشت» (مجموعه عکس‌های گروهی از عکاسان اهل سوریه) نیز از دیگر برنامه‌های استی که به همت خانه عکاسان ایران در هفته هنر انقلاب اسلامی برگزار می‌شود. همچنین یکصدوهشتادوسومین شب شعر طنز «هر حلقه زندان» نیز به مناسبت هفته هنر انقلاب اسلامی روز یکشنبه ۲۶ فروردین به میزبانی حوزه هنری انقلاب اسلامی برگزار می‌شود. این شب شعر، قدیمی‌ترین محفل طنز این محسوب می‌شود که در سال‌های اخیر پس از مدتی وقفه فعالیت خود را از سر گرفته است. پایان‌بخش برنامه‌های هفته هنر انقلاب اسلامی نیز برگزاری آیین اختتامیه و معرفی «چهره سال هنر انقلاب اسلامی» است که روز دوشنبه ۲۷ فروردین در هفته هنر انقلاب اسلامی برگزار می‌شود. امسال همانند سال گذشته علاوه بر معرفی چهره سال هنر انقلاب، چهره ملادگار هنر انقلاب و فعالیت‌های مردمی منتخب هنر انقلاب در سال ۱۴۰۲ نیز در این آیین معرفی و قدردانی خواهند شد. از سال ۱۳۹۴ به ابتکار حوزه هنری انقلاب اسلامی همزمان با ایام سالگرد شهادت شهید سیدمرتضی آوینی، مجموعه برنامه‌های بزرگداشت هفته هنر انقلاب اسلامی در سراسر کشور برگزار شده و در انتهای این هفته نیز «چهره سال هنر انقلاب» معرفی می‌شود.

سیدمرتضی ذاکر

دهمین دوره هفته هنر انقلاب اسلامی (گرامیداشت یاد و خاطره شهید سیدمرتضی آوینی) از ۲۰ تا ۲۷ فروردین ماه ۱۴۰۳ با مجموعه‌ای از برنامه‌های هنری در سراسر کشور برگزار می‌شود. به گزارش جوان به نقل از روابط‌عمومی حوزه هنری انقلاب اسلامی، همزمان با فرا رسیدن بیستم فروردین‌ماه، سالروز شهادت علمدار هنر انقلاب شهید سیدمرتضی آوینی، جزئیات برنامه‌های گرامیداشت «هفته هنر انقلاب اسلامی» اعلام شد. آیین‌های گرامیداشت هفته هنر انقلاب اسلامی دوشنبه ۲۰ فروردین با حضور جمعی از هنرمندان و مسئولان حوزه هنری انقلاب اسلامی در حرم امام راحل و تجدید بیعت با امام خمینی (ره) و عبار‌رویی از هنرهای آوینی آغاز می‌شود. همزمان در استان‌های تراسم‌ها و برنامه‌های متعددی برای بزرگداشت «روز هنر انقلاب» و گرامیداشت یاد سید شهیدان اهل قلم در نظر گرفته شده است که در انتها به معرفی «چهره سال هنر انقلاب» در استان‌ها ختم خواهد